

Asia: LVM/1770/03/2016

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi maantielain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esityksestä

Joensuun kaupungin mielestä hallituksen esitys maantielain muuttamisesta mahdollistaa maakuntauudistuksen täytäntöön panemisen maakuntalakiin sisältyvien liikennettä ja tienpitoa koskevien tehtävänälojen osalta. Maakunnille siirtyvät tehtävät ja tienpidon rahoituksen jako hallituksen esityksen mukaan antavat maakunnille aidot toimintamahdollisuudet. Tosin hallitukseen esitykseen sisältyy useita kohtia, jotka vaativat hyvin yksityiskohtaista sopimusta liikenneviraston ja maakuntien välillä sekä myös maakuntien kesken. Tällaisia sopimuksella sovittavia asioita ovat hallituksen esityksessä esimerkiksi liikennejärjestelmätyöhön ja tienpitotehtäviin liittyvät asiat. Käytännön toiminnan onnistumiseksi on sopimusvalmistelu tehtävä huolella ja varmistuttava, ettei sopimuksella heikennetä yksittäisen maakunnan toimintamahdollisuuksia tai luoda epäselviä toimivaltaan ja vastuisiin liittyviä malleja.

Hallituksen esitykseen sisältyy käsitteistön uusiminen vastaamaan sitä tehtäväjakoja, jota tienpitoon liittyvien tehtävien siirtyminen maakuntiin edellyttäisi. Myös teiden kunnossapidon käsitteet muokattaisiin vastaamaan yhdyskuntatekniikan alan toiveita. Tämä mahdollistaa sen, että liikennevirastossa, maakunnissa ja kunnissa käytettäisiin yhtenäistä nimikkeistöä. Joensuun kaupunki pitää hyvänä, että käsitteistö saadaan lopultakin yhtenäiseksi, koska nykyisin kunnissa ja liikennevirastossa käytettävien nimikkeistöjen erilaisuus aiheuttaa usein sekaannuksia.

Hallituksen esityksen mukaan osana maanteiden luokittelua määriteltäisiin valtakunnallisesti merkittävä runkoverkko, jolle määriteltäisiin erikseen myös palvelutaso. Tällä pyritäisiin turvaamaan yhtenäinen ja korkea palvelutaso erityisesti pitkämatkaiselle liikenteelle. Tämän hetkisten suunnitelmien mukaan osa maakunnista ja myös maakuntakeskuksista jäisi kokonaan maanteiden runkoverkon ulkopuolelle, mikä voi tarkoittaa näiden maakuntien liikenteen palvelutason ja myös saavutettavuuden heikentymistä. Nämä heikennykset vaikuttavat väistämättä alueiden elinvoimaan ja kilpailukykyyn, mitä ei voida pitää hyväksyttävänä. Joensuun kaupungin mielestä runkoverkon tulee ulottua kaikkiin maakuntiin ja mahdollistaa näin myös maakuntakeskusten elinvoima ja kilpailukyky saavutettavuuden näkökulmasta.

Hallituksen esityksessä on liikennejärjestelmäsuunnittelun asemaa vahvistettu merkittävästi. Tämä on erittäin hyvä asia, sillä liikennejärjestelmäsuunnittelu on keskeinen työkalu esimerkiksi eri liikennemuotojen yhteensovittamiselle, toimivien matkaketjujen kehittämiseksi ja liikenteen ympäristövaikutusten sekä energiatehokkuuden hallitsemiseksi. Hallituksen esityksessä on määritelty valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen ja niihin liittyvät menettelyt. Näiden keskinäinen suhde on määritelty hyvin, koska eri suunnitelmien laatimiseen ja kuulemiseen liittyvät menettelyt tukevat toisiaan ja myös kuntien rooli on tunnistettu kuulemisiin liittyen. Tässä laissa ei kuitenkaan säädettäisi kunnissa ja kaupungeissa tehtävästä liikennejärjestelmäsuunnittelusta, mitä Joensuun kaupunki pitää puutteena. Hallituksen esityksessä todetaan, että kaupunkiseuduilla tehtävässä liikennejärjestelmäsuunnittelussa voidaan myös hyödyntää tässä laissa esitettyjä tavoitteita ja toimintamalleja. Kaupunkiseutujen aktiivinen ja eri tasojen kanssa yhteen sovitettu liikennejärjestelmäsuunnittelu on erittäin merkittävässä roolissa kattavan, tehokkaan ja toimivan liikennejärjestelmän aikaan saamiseksi koko maahan, koska niin henkilö- kuin tavaraliikenteestä suurin osa muodostuu kaupunkiseutujen liikenteestä ja tarpeista. Tämän vuoksi kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnittelu olisi hyvä sisällyttää hallituksen esitykseen.

Hallituksen esityksessä on määritelty, että maakunnat sopivat niiden järjestämisvastuulla olevan tienpidon hoitamisesta yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpidon yhteistyöalueella. Joensuun kaupungin näkemyksen mukaan tämä ylimaakunnallinen yhteistyö on tärkeää esimerkiksi liikennejärjestelmätyössä ja maakuntien rajat ylittävien maanteiden kunnossapidon yhtenäisen laatutason varmistamisessa sekä resurssien tehokkaan käytön takia. Sopimusvaiheessa tulee kuitenkin varmistaa, että jokainen maakunta pystyy vastaamaan maakunnalle määritellyistä tehtävistä.

Hallituksen esityksen mukaan tienpidon rahoitus eritellään maakunnittain tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin sekä muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistetaan maantieverkon ja sen kunnan yhtenäisyys. Esityksen mukaan tienpitäjä kohdentaa rahoituksen jokaiselle maakunnalle ja tekee rahoitusvaraukset tienpidon yhteistyöalueen käyttöön tienpidon sopimuksen perusteella. Joensuun kaupunki katsoo, että sopimuksessa tulee olla aina myös maakuntakohtaiset osiot, jolla varmistetaan, että maakunta pystyy aidosti vastaamaan oman maakuntansa tienpidon rahoituksen suunnittelusta ja että maakuntakohtakohtaisesti laskettu rahoitus kohdentuu tasapuolisesti kullekin maakunnalle.

Hallituksen esityksen mukaan jokaiselle maakunnalle on laadittava nelivuotinen vuosittain tarkistettava tienpidon ja liikenteen suunnitelma, joka valmistellaan tienpidon yhteistyöalueella maakuntien välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Suunnitelman hyväksymisestä päättää se maakunta, jota suunnitelma koskee. Joensuun kaupunki pitää erittäin hyvänä, että maakunta päättää aluettaan koskevasta suunnitelmasta. Kaupungin mielestä on tärkeä, että jokainen maakunta pystyy valmistelevaan suunnitelmaa täysipainoisesti, mikä on määriteltävä selkeästi myös maakuntien väliseen yhteistyösopimukseen.

Joensuun kaupungin käsityksen mukaan hallituksen esitykseen sisältyvät maantien suunnittelua koskevat osiot on määritelty niin prosessiin kuin sisältöihin liittyviltä osin tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti liikennejärjestelmäsuunnitelman roolin esille nostaminen ja hankearviointia koskevien säännösten kirjaaminen esitykseen ovat selviä parannuksia aiempaan lainsäädäntöön verrattuna.

Hallituksen esityksen 34 §:ssä annetaan tienpidon yhteistyöalueelle mahdollisuus päättää, että osa määrätystä maantiehen kuuluvasta jalkakäytävästä tai pyörätiestä pidetään kunnossa ilman liukkauden torjuntaa. Joensuun kaupungin mielestä tämä kirjaus voi heikentää ns. viisaan liikkumisen ja liikenteen hiilineutraaliuteen liittyvien tavoitteiden toteutumista. Joensuun kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että turvallinen jalankulku ja pyöräily mahdollistetaan myös talvikaudella ja tämä edellyttää väyliltä myös riittävää liukkaudentorjuntaa. Kyseistä hallituksen esityksen kohtaa tulisi vielä täsmentää siten, että liukkauden torjunnan poistaminen edellyttää lähellä olevaa turvallista jalankulun ja pyöräilyn yhteyttä, jota voidaan käyttää korvaavana yhteytenä.

Huomionne lain 1 lukuun Yleiset säännökset

-

Huomionne lain uuteen 1 a lukuun Liikennejärjestelmäsuunnittelu

-

Huomionne lain uuteen 1 b lukuun Valtion ja maakunnan välinen suhde

-

Huomionne lain 2 lukuun Maantien suunnittelu

-

Huomionne lain uuteen 9 lukuun Maakuntauudistuksen voimaanpanoon liittyvät siirtymäsäännökset

-

Huomionne lain muihin lukuihin (luvut 3-7)

-

Muut huomiot

-

Himanka Marjo-Riitta
Joensuun kaupunki - Joensuun kaupunginhallitus 4.9.2017 § 341